

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ФАРҶОНА ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995 йилдан нашр этилади
Йилда 6 марта чиқади

— 2-2021 —

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

Муассис: Фарғона давлат университети.
«FarDU. ILMİY XABARLAR – НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК. ФерГУ» журналі бир йилда олти марта чоп этилади.

Журнал филология, кимё ҳамда тарих фанлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссиясининг докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Журналдан мақола кўчириб босилганда, манба кўрсатилиши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 2 сентябрда 1109 рақами билан рўйхатга олинган.

Муқова дизайни ва оригинал макет ФарДУ таҳририят-нашриёт бўлимида тайёрланди.

Таҳририят ҳайъати

Бош муҳаррир
Масъул муҳаррир

МАКСУДОВ Р.Х.
ЎРИНОВ А.А.

ФАРМОҢОВ Ш. (Ўзбекистон)
БЕЗГУЛОВА О.С. (Россия)
РАШИДОВА С. (Ўзбекистон)
ВАЛИ САВАШ ЙЕЛЕК. (Туркия)
ЗАЙНОБИДДИНОВ С. (Ўзбекистон)

JEHAN SHANZADAN NAYYAR. (Япония)
LEEDONG WOOK. (Жанубий Корея)
АЪЗАМОВ А. (Ўзбекистон)
КЛАУС ХАЙНСГЕН. (Германия)
БАХОДИРХОҢОВ К. (Ўзбекистон)

ҒУЛОМОВ С.С. (Ўзбекистон)
БЕРДЫШЕВ А.С. (Қозоғистон)
КАРИМОВ Н.Ф. (Ўзбекистон)
ЧЕСТМИР ШТУКА. (Словакия)
ТОЖИБОВ К. (Ўзбекистон)

Таҳририят кенгаши

ҚОРАБОЕВ М. (Ўзбекистон)
ОТАЖОНОВ С. (Ўзбекистон)
ЎРИНОВ А.Қ. (Ўзбекистон)
РАСУЛОВ Р. (Ўзбекистон)
ОНАРҚУЛОВ К. (Ўзбекистон)
ГАЗИЕВ Қ. (Ўзбекистон)
ЮЛДАШЕВ Г. (Ўзбекистон)
ХОМИДОВ Ғ. (Ўзбекистон)
АСҚАРОВ И. (Ўзбекистон)
ИБРАГИМОВ А. (Ўзбекистон)
ИСАҒАЛИЕВ М. (Ўзбекистон)
ҚЎЗИЕВ Р. (Ўзбекистон)
ХИКМАТОВ Ф. (Ўзбекистон)
АХМАДАЛИЕВ Ю. (Ўзбекистон)
СОЛИЖОНОВ Й. (Ўзбекистон)
МАМАЖОНОВ А. (Ўзбекистон)

ИСОҚОВ Э. (Ўзбекистон)
ИСКАҢДАРОВА Ш. (Ўзбекистон)
МЎМИНОВ С. (Ўзбекистон)
ЖЎРАЕВ Х. (Ўзбекистон)
КАСИМОВ А. (Ўзбекистон)
САБИРДИНОВ А. (Ўзбекистон)
ХОШИМОВА Н. (Ўзбекистон)
ҒОФУРОВ А. (Ўзбекистон)
АДҲАМОВ М. (Ўзбекистон)
ХОНКЕЛДИЕВ Ш. (Ўзбекистон)
ЭГАМБЕРДИЕВА Т. (Ўзбекистон)
ИСОМИДДИНОВ М. (Ўзбекистон)
УСМОҢОВ Б. (Ўзбекистон)
АШИРОВ А. (Ўзбекистон)
МАМАТОВ М. (Ўзбекистон)
ХАКИМОВ Н. (Ўзбекистон)
БАРАТОВ М. (Ўзбекистон)

Муҳаррир: Ташматова Т.
Жўрабоева Г.

Мусахҳиҳлар: Шералиева Ж.
Мамаджонова М.

Таҳририят манзили:

150100, Фарғона шаҳри, Мураббийлар кўчаси, 19-уй.
Тел.: (0373) 244-44-57. Мобил тел.: (+99891) 670-74-60
Сайт: www.fdu.uz

Босишга рухсат этилди: 02.07.2021

Қоғоз бичими: 60×84 1/8

Босма табағи:

Офсет босма: Офсет қоғози.

Адади: 50 нусха

Буюртма № 49

ФарДУ нусха кўпайтириш бўлимида чоп этилди.

Манзил: 150100, Фарғона ш., Мураббийлар кўчаси, 19-уй.

Фарғона,
2021.

М.Ражабова	
Навой ижодида қушлар ва ҳайвонлар образининг халқона асосларда ифодаланиши.....	74
Н.Шарафиддинова	
Поэтик синтаксис тушунчасининг белгиланиши ва предмети	79
	ТИЛШУНОСЛИК
М.Абдупаттоев	
Полисиндетон – полифункционал синтактик фигура	87
М.Турдибеков	
Конибодом тумани макро ва микро топонимлари	92
М.Усманова	
“Кўҳна дунё” асарида қўлланган арабий ва форсий изофанинг лингвистик хусусиятлари	96
М.Иброхимова, Т.Алимов	
Лингвокреатив медиамайдонда тилнинг экологик софлигини сақлаш.....	99
М.Мадаминова	
Мурожаат шаклларининг прагматик хосланиши.....	104
С.Ҳабибуллаева	
Исажон Султон ҳикояларида маънодош ҳамда зид маъноли сўзларнинг лексик-семантик хусусияти.....	111
А.Уралов	
Асимметрик дуализм ва функционал транспозиция	115
	ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ
Р.Сафарова	
Ўқувчиларда маданий дунёқарашни шакллантириш параметрлари.....	120
Э.Мирзажонова	
Шахснинг когнитив ривожланишининг эрта ташхиси ва ўзаро боғлиқлиги таълим самарадорлиги омили сифатида.....	124
М.Туйчиева	
Ўқув фани материалларини ўқишлилик даражасини оширадиган таълим методлари	129
	ИЛМИЙ АХБОРОТ
М.Рахимов, Х.Муйдинов, А.Комилжонов	
Четдан келтирилган қорамол ғунажинларини парваришланишнинг жадал технологияси	134
Р.Пирназаров	
Қурбонқўл қулама тўғонининг филтрацион кўрсаткичларини ҳисоблаш.....	137
Б.Холматова	
Учинчи ренессанс даврида маънавий ишлаб чиқаришни юксалтириш эҳтиёжи.....	140
Н.Собиров, С.Исроилова	
Хўжанддаги биринчи дунё урушининг Австрия-Венгрия кучларининг излари	144
М.Болтабоев	
Совет ҳокимияти ўрнатилган йилларда вақф мулкларининг аҳволи	147
Д.Абдуллаев	
Музей жамланмасида давлат мукофотларининг ўрни ва аҳамияти.....	150
Н.Исраилов	
“Шарқ кутубхонаси” асарида Амир Темур томонидан Хуросоннинг забт этилиши масаласини ўрганилиши.....	154
А.Мусаев	
XVII аср бошларида Фарғона водийсидаги сиёсий кураш	159
С.Ҳамрақулов	
“Фарғона” газетасида хорижий мамлакатлардаги воқеаларнинг ёритилиши	163

УДК: 413.11+(03)

КОНИБОДОМ ТУМАНИ МАКРО ВА МИКРО ТОПОНИМЛАРИ
МАКРО И МИКРО ТОПОНИМЫ КАНИБАДАМСКОГО РАЙОНА
MACRO AND MICRO TOPONYMS OF KONIBODOM DISTRICT

Турдибеков Мўмин Тўраевич¹

¹Турдибеков Мўмин Тўраевич

– Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети, амалий тилшунослик ва лингводидактика кафедрасининг доценти, филология фанлари номзоди

Аннотация

Мақолада ономастиканинг топонимика бўлими ҳақида фикр юритилади. Шунингдек, топонимиканинг атама-гипероними доирасига кирувчи макро ва микро топонимлар Конибодом тумани ҳудуди асосида атрофлича таҳлилга тортилган. Ушбу мақола материалларидан топонимик тадқиқотларда, топонимик луғатлар тузишда фойдаланиш мумкин.

Аннотация

В статье рассматривается раздел ономастики – топонимия. Также на примере Канибадамского района детально проанализированы макро- и микро топонимы, подпадающие в сферу топонимии. Данные статьи могут быть использованы в топонимических исследованиях, при создании топонимических словарей.

Annotation

This article discusses the toponymy section of onomastics. Also, macro and micro toponyms included in the term-hyperonymy of toponymy are analyzed in detail on the basis of the territory of Konibodom district. The materials of this article can be used in toponymic research, in the creation of toponymic dictionaries.

Таянч сўз ва иборалар: топоним, макротопоним, микротопоним, гидроним, одонимия, гипероним, этнотопоним, антропоним, топоним.

Ключевые слова и выражения: топоним, макротопоним, микротопоним, гидроним, одонимия, гипероним, этнотопоним, антропоним, топоним.

Key words and expressions: toponym, macrotoponym, microtoponym, hydronym, odonimiya, hyperonym, ethnotoponym, anthroponym, toponym.

Ҳар бир жойнинг ўз номи, атамаси бор. Номда шу жой тарихи акс этади. Хусусан, жой номларини ўрганиш маълум ҳудуд ҳақидаги билим, тасаввурларимизни бойитади, ойдинлаштиради. Тилшунослиқда жой номлари алоҳида тадқиқ этилади ва бу соҳанинг ўз атамаси бор. Топонимика лингвистик атама сифатида кенг маънодаги жой номини билдиради. Айни ўринда бу атама гипероним тавсифида бўлиб, жой номи билан боғлиқ бир қатор тушунчаларни бирлаштиради. Топоним атама-гипероними доирасида бирлашувчи гипоним-атамаларга, энг аввало, макротопоним ва микротопоним лексемалари киради. Макротопоним атамасининг аҳоли яшайдиган йирик ҳудуд маъноси ҳаммага тушунарли. Республика, вилоят, шаҳар, туман ва қишлоқ номлари макротопоним характеридаги лексемалар ҳисобланади. Ўз навбатида, макротопонимлар ҳам, микротопонимлар ҳам гипероним характерда бўлиб, унинг семантик қамровида жой маъноси билан алоқадор ном- атамалар таҳлилга

тортилади. Масалан, йўл, кўча, даҳа, океан, денгиз, кўл, сой ва ҳоказо лексемалар семантик қурилишида жой маъноси етакчи ва бирлаштирувчи лексемадир. Шу жиҳатдан улар мамлакат, ўлка, вилоят, туман, қишлоқ лексемалари билан маъно уйғунлигига эга. Шаҳар, ўлка, вилоят, туман, қишлоқ лексемалари макротопонимлар ҳисобланса, йўл, кўча, даҳа, маҳаллалар номлари лексемалари микротопоним деб юритилади. Микротопонимик тизим таълим-тарбия масканлари, муқаддас зиёратгоҳ номлари, мазорлар, қабристонлар ва уларнинг номлари ҳисобига янада кенгайиши мумкин. Макротопоним ва микротопонимлар иерархияли муносабатга кўра ҳам ўзаро боғланади. Суғд вилоятига қарашли Конибодом макротопонимиясига дахлдор айрим микротопонимлар тадқиқи бу жиҳатдан ўта қизиқарли маълумотларни беради. Бу ўринда гипероним характердаги Конибодом макротопонимининг одонимия (одонимика) лексема термини билан аталувчи гипонимик тармоғи юзасидан фикр

ТИЛШУНОСЛИК

юритилади. Одонимия (одонимика) термин сифатида топонимиканинг тармоқларидан бири (гипоним)ни билдиради. Бу атама фанга ўтган асрнинг ўрталарида француз тилшунослари З.Хербилл, А.Корнейлар томонидан киритилган. Француз лингвистларидан яна бири А.Совери талқинига кўра, одонимия (одонимика) гидронимиянинг синглизис сифатида транспорт ва инсон қатнови учун хизмат қилувчи жой номларининг барча турларини—шаҳар ва қишлоқ, кўча ва йўлларни, шоҳ кўча, булвар ва переулук (кесик кўча) номларини қамраб олади. Таниқли француз тилшуноси Марсуел Коен эса бу атама қамровида фақат йўл ва кўча номларини тушунади.

Самарқанд макротопонимлари материаллари асосида махсус мақола эълон қилган Т.Раҳматов одонимия (одонимика) куруқлик ва сув йўлларининг барча тур ва кўринишларини билдиришини алоҳида эътироф этади. Конибодом гипероним-макротопонимининг тармоқларидан бирини гипонимия—одонимия (одонимика) ташкил қилади. Одонимика терминининг вазифавий функционал кўламини бироз кенгайтирилган ҳолда, улар таркибига яна маҳалла, гузар каби гипоним—микротопонимларни киритиш мумкин. Чунки Конибодом шаҳар ва қишлоқлари анчайин қадимий жойлардан саналиб, Шарқ анъанасига кўра, кўчалар қадимда номланмаган, балки улар гузар, маҳалла топоэлементлари (топоформантлари) қўшиливи ёрдамида лисоний тус олган. Шу боис биз маҳалла ва гузар, мазор номларини шартли равишда, одонимия (одонимика) гипоним тушунчаси доирасида қарашни лозим топдик. Маҳалла ва гузар топоэлементларининг (топоформантларининг) лисоний мақоми хусусида сўз юритадиган бўлсак, маҳалла лексемаси ўзбек тилининг изоҳли луғатида эътироф этилишича, араб тилидан ўзлашган бўлиб, шаҳарнинг бир неча кўчасини ўз ичига олган бир бўлаги ва унинг аҳолиси тарзида шарҳланган. Тожик тилининг изоҳли луғатида эса унга жой, макон тарзида изоҳ берилган. Таҳлил қилинаётган Конибодом топонимикасида туман миқёсидаги ҳудуди аҳолиси, асосан, ўзбеклардан иборат Калпаса (ҳозир Қизил Нур), Халта (Халтақишлоқ ёки Ойимқишлоқ), Патар, Яккатерак, Шаҳидқораянтоқ, Қўргонча

(Шаҳид Қўргонча), Тулқовола (Қипчоқ қалъаси), Тоғай куйчи, Шўркўргон, Кўчкак, Хамиржўй, Даштқораянтоқ, Бекобод, (Бекободча), Ботирқўргон, Маҳрам, Ниёзбек, Равот каби макротопонимлардан ташкил топади. Ана шу макротопонимлар гипероним тавсифида маҳалла характеридаги ўнлаб аҳоли пунктларини ўз ичига олади. Маҳалла номларини функционал-семантик (вазифавий-мазмуний) жиҳатдан куйидаги гуруҳларга ажратиш мумкин: 1) рельеф хусусиятига кўра: Патар маҳалла (Патар, Хамиржўй, Кўчкак), Дашт маҳалла, Чуқурча маҳалла (Патар), Қақир (Шаҳидқораянтоқ), Тошлоқ (Кўчкак, Хамиржўй); 2) жой ва унинг хусусияти: Новбоши (Шаҳидқораянтоқ), Қўргонча (Шўркўргон), Мозор кўча (Кўчкак), Қўргон маҳалла (Кўчкак, Ниёзбек); 3) тараф, томон: Кунчиқар маҳалла (Хамиржўй), Ички маҳалла (Бекобод), Юқори маҳалла, Қуйи маҳалла (Тоғай куйчи), Ўрта маҳалла (Кўчкак); 4) шахс ва унинг лақаби маъноси: Ҳожи маҳалла (Тоғай куйчи), Бешкал (Шаҳидқораянтоқ); 5) этнотопоним: Боёвут маҳалла (Бекобод), Араб маҳалла (Шўркўргон); 6) антротопонимлар: Ашур маҳалла (Шўркўргон); 7) предмет хусусияти: Кампир девор (Ниёзбош).

Энди гузар номи билан аталувчи микротопонимлар хусусида сўз юритсак, бу сўз келиб чиқиши жиҳатидан форсча-тожикча сўз бўлиб, қишлоқ ёки маҳаллаларда одатда кўчанинг кесилган ерида, чорраҳаларда жойлашган чойхоналари, баққолчилик каби дўконлари бўлган обод, гавжум ва серқатнов жой маъносини ҳам англатади. Материали ўрганилаётган ҳудуд аҳолиси тилида (шевада) қишлоқ ёки маҳалланинг маркази маъносини билдиради. Тожик тилининг изоҳли луғатида бу сўз – ўтиш жойи, кўча маъноларидан ташқари, мажозий “халос бўлмоқ”, “илож” маъноларини ҳам билдирувчи лексема сифатида ҳам шарҳланган. Конибодом туманига қарашли қишлоқларда учровчи гузарларнинг номларини функционал-семантик жиҳатдан куйидагича гуруҳлаш мумкин: 1) жой маъносини билдирувчи микротопонимлар: Эски Қораянтоқ, Майхона (Даштқораянтоқ), Қўргон, Кумушқўргон, Сарой, Тегирмонбоши, Қуриқ (Ниёзбек); 2) этноним-атамалар: Қозоқлар (Ниёзбек), Араблар (Тутқовола); 3) киши исмлари билан аталувчи гузарлар:

Мингбой (Маҳрам); 4) лақаб ёки титуллар асосида ҳосил бўлган номлар: Мирлар (Ниёзбек), Бобогузар (Тулковола); 5) рельеф хусусияти ва шунга яқин маънодаги сўзлар: Паст, Юқори (Тутковала); 6) айрим ҳайвон ва унинг тўдаси номи билан боғлиқ номлар: Галасак, Етим кўзи (Даштқораянтоқ).

Маҳалла, гузар одонимларидан ташқари, Конибодом қишлоқлари билан боғлиқ макротопонимлар тизимида диний таълим-тарбия маскани маъносидаги масжид (мачит), қабристон, боғ ва экин майдони маъноларини ташувчи микротопонимлар ҳам учрайди. Мачит микротопонимларни функционал-семантик жиҳатдан куйидаги гуруҳларга ажратиш мумкин: 1) киши номлари билан аталади: Турдивой бобо мачити, Болтавой сўпи мачити (Даштқораянтоқ); 2) рельеф ва унинг шакли, ранги каби маъноларни ифодалайди: Юқори мачит, Пастки мачит (Равот), Қизил мачит, Қақир мачит (Ниёзбек); 3) жой ва унинг хусусияти маъносини билдиради: Янтоқли мачит, Кўриқ мачити, Кумуш кўрғон мачити (Ниёзбек), Кўрғон (Даштқораянтоқ).

Мозорбобо (Бекобод), Хўжа Гулистон (Ниёзбек), Кўчкак мозор, Оққумбобо (Роват) сингари микротопонимлар фаолияти тарихда унчалик маълум бўлмаган шахслар қабрлари қўйилган ва ўша атроф аҳолисининг муқаддас зиёратгоҳ жойи маъносидаги масканни билдиради. Булар мозор топоэлементи билан аталса-да, чин маънодаги қабристонларга тенг келмайди. Конибодом макротопоними тизимида миқдор жиҳатдан кўпчиликни ташкил қилувчи микротопонимлардан бири гидроним характеридаги гипонимлардир. Бундай гипонимларга топоним атамалар ортидан тиркалган ариқ топоформант (топоэлемент)ли номлар киради. Бизга маълумки, Исфара сойи Фарғона вилоятининг Бешариқ тумани қишлоқларини, шунингдек, Конибодом ва унинг атрофидаги қишлоқларни сув билан таъминловчи асосий манба ҳисобланади. Исфара сойи турли қишлоқларга қараб тармоқланади. Гидроним- атамалар ана шу қишлоқ (макротопоним) номлари билан аталади. Фарғона вилояти, Бешариқ туманининг Рапқон, Шаверди (Шоҳберди), Узун, Яккатут, Совуртепа, Андархон каби қишлоқларига келадиган сув ва унинг йўналиш макони ариқ номи билан аталади. Исфара сойининг тармоғи қайси қишлоққа йўналган бўлса, шу

ариқ (гидроним) микротопонимнинг номи ўша қишлоқ номи билан юритилади: Бешариқ ариқ, Рапқон ариқ, Шоварди ариқ, Узун ариқ, Яккатут ариқ, Совуртепа ариқ, Андархон ариқ ва ҳоказо. Исфара сойининг Конибодом шаҳар ва қишлоқларига таралган тармоқлари ҳам суви етиб келган топоним номи билан аталади: Конибодом ариқ, Калта (қишлоқ) ариғи, Патар ариқ, Яккатерак ариқ, Қораянтоқ ариқ, Маҳрам ариқ, Кўчкак ариқ, Қароқчиқум ариқ. Шу ўринда айтиш ўринлики, бу гидронимлар қаторида Каниз ариқ ҳам мавжуд. Бу ном этимологик шарҳга муҳтож бўлиб, маҳаллий тил шеvasида каниз ариқ шаклида аталовчи гидронимнинг этимологияси хусусида бир хил фикр мавжуд эмас. Суви Бешариқ туманининг Совуртепа қишлоғи орқали Янгиқишлоқ қишлоғи томон йўналади. Уларни ичимлик суви билан таъминлаган, суғориш манбаи вазифасини ўтаган бу ариқ халқ орасида Каниз ариқ, Канизак ариқ, Княз ариғи шаклларида қўлланиб келинган. Ариқнинг номи ҳақида бирор бир илмий маълумот йўқ. Тахлиллар шуни кўрсатдики, аслида у Кал Ниёз ариғи шаклида вужудга келган.

Бешариқ туманининг Янгиқишлоқ деб номланувчи қишлоғи табиий сув манбаларидан узоқда жойлашган. Янгиқишлоқ ўз номидан ҳам маълумки, унга ҳудуддош Яккатут, Совуртепа, Андархон қишлоқларидан анча кейин пайдо бўлган. Аҳолиси чорвачилик билан шуғулланган. Шу жойни яшаш масканига айлантириш учун ўша давр тадбиркорларидан ҳисобланган Ниёз номли шахс Исфара сойининг Конибодом ҳудудидан Бешариқ туманининг турли қишлоқларига тармоқланувчи бошланиш қисмидан ўз қишлоғига қараб ариқ очган. Бу ариқдан ёз мавсумида ёш болаларни оқизадиган даражада сув оққан. Шу боис дастлаб бу ариқ Кал Ниёз ариқ шаклида вужудга келган. Бора-бора бу ном Каниз ариқ тусида айтиладиган бўлган. Демак, Каниз ариғининг илк лисоний шакли (қиёфаси) Кал Ниёз ариғи шаклида бўлган. Булардан ташқари, Конибодом тумани қишлоқларида Туман ариқ, Долим бобо ариғи, Юнус бобо ариғи (Равот), Калпаса ости ариғи (Қизил Нур), Галаариқ (Ниёзбек) ва ҳоказо микротопонимлар ҳам мавжудки, улар экин майдони ва ўрикзор боғ номлари сифатида ишлатилади.

Хуллас, Конибодом ва шу ном билан аталувчи гипероним-топоним тизимини

ТИЛШУНОСЛИК

ташкил этувчи макро ва назаридан ўрганиш ўзбек тили тарихи, ўзбек
микротопонимларнинг лисоний табиатидан диалектологиясини тўғри ва илмий тасаввур
маълум бўладики, уларни тил илми нуқтаи этишда муҳим аҳамият касб этади.

Адабиётлар:

1. Рахматов Т. Одонимия Самарқанда // Сов. Тюркология. – Баку, 1972, Н4.
 2. Смирнова О.И. К вопросу о среднеазиатских культах (из среднеазиатской топонимики). В кн. "Письменные памятники и проблемы исторической культуры народов Востока". –Л., 1970.
 3. Теория и методика исследования ономастических исследований. –М.:Наука, 1986.
 4. Топонимика . Из истории Сред. Аз. и Вост. Туркестана XX-XIX вв. –Т.,1987.
 5. "Фарҳанги забони тожики" – М., 1969., 1-жилд.
 6. Ҳасанов Ҳ. Ўрта Осиё жой номлари тарихидан. –Т.: Фан, 1965.
- Ўзбек тилининг изоҳли лугати. 1-жилд, – М., 1981.

(Тақризчи: С.Мўминов – филология фанлари доктори, профессор).